

چهار فصل



انتشار تقاریر رهبر معظم انقلاب اسلامی بر زندگینامه شهدا، همزمان با روز قهرمان ملی، تاکید بر اهمیت پرداختن به چنین اسوه‌هایی است

صفحه ۸

هmqدم با

قلم‌های زهرایی (س)

گزیده کتاب‌هایی درباره زندگی

و شهادت حضرت فاطمه زهرا (س) را مرور کرده‌ایم

۱۱۰



سه جلد

فیلمی که شناسنامه ندارد

آثار سینمایی با رویکرد سیاه‌نمایی جامعه ایرانی

در حال استحاله موضوعات مهم اجتماعی هستند

۱۰۰



تب ورزش

با «دست اول»

برنامه‌ای که به نیازهای مخاطبان پاسخ می‌دهد

و به چالش‌های ورزش کشور می‌پردازد

۷۰



📌 زاویه دید

حکمت؛ دانشی نظری و مسیری عملی

به بهانه روز حکمت نیم‌نگاهی به سیر تحولی فلسفه در ایران باستان تا اعتلای اندیشه اسلامی توسط اندیشمندان ایرانی انداخته‌ایم



اخلاقی و بازداشتن از نادرستی و ناراستی است.

حکیمی هستند که عنوان فیلسوف را نیز به خود اختصاص داده‌اند؛

چرا که فلسفه و حکمت ارتباط تنگاتنگی با یکدیگر دارد.



هما شورا، محبت گروه فرهنگ و هنر

حکمت، مفهومی بسیار گسترده‌است که در فرهنگ‌های گوناگون به اشکال مختلف نمودار شده است. در قدم اول می‌توان آن را معرفت و شناخت عقلانی همراه با عمل پسندیده دانست. از این رو حکیم یا فرزانه کسی است که از عقل برای شناخت حق و رسیدن به او تلاش می‌کند. در قدم بعدی حکمت به همراه معنای فلسفی و دینی، حکایت از علمی می‌کند که توأم با عمل است. کلمه حکمت واژه‌ای عربی است و ریشه آن «ح ک م» بوده و یکی از بازداشتن دانسته شده است. این کلمه معنای دیگری نیز دارد که آن، نهادن امور در جای خود و به گونه‌ای است که تعادل ایجاد کند. علمی که با عمل همراه است، سخنی که موافق با سخن حق باشد، سخن مغفول و دانشی که ادبی بتواند به وسیله آن به تدبیر روی بیاورد و اعمالش را براساس آن انجام دهد، همگی از اجزای حکمت به شمار می‌روند. در عین حال فرزانه‌ای را می‌توان نزدیک‌ترین معادل فارسی برای حکمت دانست که با مفاهیم دین و فلسفه در ارتباط است.

📌 بین‌النهرین و حکمت ایرانی

بررسی آیین‌ها و ادیان مختلف نشان می‌دهد که حکمت در ابتدا در بین‌النهرین (سومر و بابل) و مصر دیده شده و یهودیت، مسیحیت و اسلام در جایگاه بعدی این طبقه‌بندی هستند. آیین‌های شرقی همچون هندو، تائو، بودا و کنفوسیوس نیز از جمله آیین‌های حکمی هستند و در آموزه‌های خود بسیار به این مفهوم پرداخته‌اند. در عین حال باید از آیین ایران باستان و آیین زردشت نیز نام برد که دربردارنده جنبه‌های حکمی قدرتمندی هستند که این سینا و سهروردی آن را احیا کردند. این سینا و سهروردی دو

برش

+

سیری در حکمت: از تمدن‌های باستانی

تا فیلسوفان اسلامی

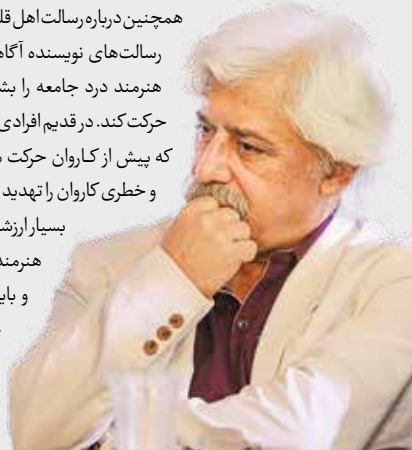
حکمت به عنوان یک مفهوم جهانی و چندوجهی، در طول تاریخ در فرهنگ‌ها و ادیان مختلف به اشکال گوناگونی تجلی یافته است. از بین‌النهرین باستان تا ایران پیش از اسلام و از حکمای یونان تا حکمت اسلامی، این مفهوم پیوند عمیقی با فلسفه و دین دارد که در ذات خود به معنای شناخت عمیق و عملی است که انسان‌ها را به سوی تعادل و اعتدال در

📌 نگاه

قلم به مثابه محراب

مراسم رونمایی از کتاب «ماهی ماه» نوشته عطیه سادات حجتی با حضور سیدمهدی شجاعی و اهالی فرهنگ و رسانه همزمان با هفته کتاب در فرهنگسرای رسانه برگزار شد. در این نشست سیدمهدی شجاعی به تبیین جایگاه مادر در معارف و روایات پرداخت. او ضمن اشاره به آیه‌ای از قرآن گفت: «خداوند تشکر از پدر و مادر را هم ردیف تشکر از خودش قرار می‌دهد و می‌فرماید «اشکرلی و لوالدیک» و وقتی خداوند چنین اهمیتی برای تشکر از والدین قائل است، یعنی این موضوع اهمیتی زیادی دارد و باز بین پدر و مادر، مادر جایگاه ویژه‌تر و ارزشمندتری دارد. روایت است کسی نزد پیامبر می‌رود و می‌پرسد به چه کسی خوبی کنم پیامبر می‌فرماید به مادر. او برای بار دوم و سوم نیز می‌پرسد به چه کسی خوبی کنم و پیامبر باز پاسخ می‌دهد به مادر. بار چهارم که می‌پرسد پیامبر جواب می‌دهد به پدرت و همچنین اشاره‌ای که قرآن به مدت وضع حمل و شیر دادن مادر می‌کند اشاره مستقیم دارد به جایگاه بلند مادر. وی با اشاره به موضوع کتاب ماهی ماه که درباره نامه‌نگاری به مادر و موضوع دیگری که ارزش این کتاب را بیشتر می‌کند، توجه به این مقوله از منظر جهان‌بینی توحیدی و اعتقادی است. یعنی نویسنده می‌توانست نامه‌هایی عاشقانه خطاب به مادرش بنویسد اما این میزان محتوا و جهان‌بینی و حقایق و معرفت در آن نباشد اما همین که او با چنین جهان‌بینی به موضوع نگریسته کار ارزشمندی است که تاکنون پیش از این انجام نشده است. سیدمهدی شجاعی همچنین با اشاره به شعرای نظامی «بلبل عرشند سخن پیروزان/ باز چه مانند به آن دیگراں/ پیش و پس بست صف کبریا/ پس شعرا آمد و پیش انبیا» به جایگاه والای سخنوران و نویسندگان اشاره کرد و گفت: «نظامی زبان شعر و ادب را در راستای پیامبران تلقی کرده و در اینجا این معنا متجلی می‌شود که وقتی شما حقایق الهی را بیان می‌کنید، سایه‌ای از پرده پیغمبری است.» این نویسنده پیشکسوت همچنین توصیه‌هایی نیز خطاب به اهل قلم داشت و در این باره گفت: «اول باید بدانیم آن کسی که خداوند قلم را به او مرحمت کرده، انسان ویژه‌ای است و خداوند از هر چند میلیون نفر، قلم و ذوق نوشتن را به یک نفر عنایت می‌کند. به همین منظور من باور دارم که حتی اگر کسی بدون اعتقاد به معارف، هنری خلق کند این هنر از آسمان می‌آید و انسان باید توجه داشته باشد که این نعمت را در همان مسیری که خداوند خواسته صرف کند و توجه به صاحب و واهب این نعمت اولین و مهم‌ترین شرط حق‌شناسی و نمک‌شناسی است. این قدرشناسی در این بحث خیلی جای حرف دارد و به باور من قلم به مثابه محراب است و در محراب جز عبادت و بندگی کار دیگری نمی‌شود کرد و نباید کرد. اگر کسی در محراب نماز بخواند به این خاطر که دیگران ببینند شرک است، بنابراین توجه به کسی که این نعمت را به ما داده حرف اول است. همچنین به تبع این موضوع حفظ حریت و آزادی قلم اهمیت زیادی دارد که ما قلم را به هر قیمتی نفروشیم. توصیه بعدی من این است که که اهل قلم به کم راضی نشوند و به کار دم‌دستی و ابتدایی رضایت ندهند. او

همچنین درباره رسالت اهل قلم گفت: «یکی از مهم‌ترین رسالت‌های نویسنده آگاهی‌بخشی است یعنی که هنرمند درد جامعه را بشناسد و جلوتر از جامعه حرکت کند. در قدیم افرادی بودند به نام «راند قبیله» که پیش از کاروان حرکت می‌کردند تا ببینند مشکل و خطری کاروان را تهدید نکند و این راند قبیله فرد بسیار ارزشمندی بود و به اعتقاد من هنرمند نیز چنین جایگاهی دارد و باید مصیبت‌ها و دردهای جامعه را زودتر از دیگران تشخیص دهد و به فکر درمان باشد.



📌 رابطه حکمت و ادبیات فارسی

برخی بزرگان ادب ایران زمین با عنوان «حکیم» شناخته شده‌اند (مانند فردوسی، خیام، ناصرخسرو و نظامی) و بسیاری از آثار ادبی فارسی همچون کلیله و دمنه، شاهنامه فردوسی و گلستان و بوستان از جنبه حکمت درخور بررسی هستند. مفهوم حکمت در ادبیات عرفانی همانند آثار عطار، سنایی و مولوی، نیز جای تأمل فراوان دارد. از طرفی در فرهنگ ایرانی نیز به جنبه حکمت‌آمیز پندنامه‌ها یا اندرزنامه‌ها توجه شده است. این مقدمه به خوبی نقش حکمت در نزد ایرانیان را نشان می‌دهد که از میان آنها نقش ابن سینا و سهروردی در پایه‌ریزی حکمتی نوین بسیار پررنگ است.

📌 ابن سینا و حکمت مشرقی

ابن سینا، فیلسوف و پزشک ایرانی، اندیشمندی پیرو حکمت بود و برخلاف آن که فلسفه او یک مشرب عقلی محض دانسته می‌شود، از حکمتی برخوردار بود موسوم به حکمت مشرقی که از آن در کتاب الانصاف نام برده‌است. بخش اعظم این کتاب به خاطر حمله‌مسعود غزنوی به اصفهان از بین رفته و تنها قسمت اندکی از آن باقی مانده است. ابن سینا در تعریف حکمت می‌گوید: «حکمت صنعتی نظری است که انسان توسط آن از تحصیل آنچه بر اوست که به دست آورد و آنچه بر اوست که انجام دهد تا نفس خود را به آن مرحله‌کمال برساند، بهره‌مند می‌شود و استکمال می‌یابد.» او در این کتاب بیان داشته که قصد وی از پرداختن به حکمت مشرقی آشکار کردن نقاط ضعف حکمت یونانیان و نقاط قوت حکمت مشرقی‌هاست.

📌 زنده‌کننده حکمت ایرانیان

سهروردی داستان رساله‌الطیر ابن سینا را به فارسی ترجمه کرد و با این اثر و آثار بعدی خود نشان داد که ادامه‌دهنده راه ابن سیناست. او از متفکرانی است که به حکمت توجه زیادی نشان داد و خود را زنده‌کننده حکمت ایرانیان می‌دانست. حکمت او که به حکمت اشراق موسوم بود، فلسفه مبتنی بر کشف و شهود بود. سهروردی خاستگاه فلسفه اشراق را حکیمان کهن فارسی، یونانی، مصری، هندی و بابلی می‌دانست و در بازنامه‌ی حکمت به فلسفه ایرانیان باستان متوسل شد و حکمت آنها را که مبتنی بر نور و ظلمت بود، در حکمت اشراق زنده کرد. البته حکمت پیش از سهروردی وارد عرفان ایرانی شده بود و در آثار افرادی همچون حلاج، بابزید، ابوسهل تستری، ذوالنون مصری و خرقانی بازتاب یافته بود. استفاده سهروردی از اصطلاحات خاص ایرانی برای بیان مفاهیم فلسفی نشان‌دهنده اشتراکات بین حکمت ایرانیان و حکمتی است که سهروردی بنیان‌گذار آن بود. سهروردی در حکمت خود از نور و ظلمت نام می‌برد که می‌توان همتای ایران باستان آن را سپنته‌مینو و وانگره‌مینو دانست که نماینده جلال و جمال خداوند هستند. در حکمت سهروردی پیدایش به صورت اشراق است و ماهیت واجب این است که ذاتاً نور می‌پراکند یا به اصطلاح دیگر ذاتاً می‌آفریند بی‌آن‌که اراده در آن دخیل باشد. زیرا آفرینش بخشی از فیض اوست.



من کانل